

ΑΠΟΨΗ

Επιδιώξεις και εμπόδια για την κοινή άμυνα

Των **ΕΛΕΝΑΣ ΛΑΖΑΡΟΥ,**
ΣΠΥΡΟΥ ΜΠΛΑΒΟΥΚΟΥ
και **ΠΑΝΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΛΑΜΠΡΟΥ***

Η Κομισιόν παρουσίασε τον οδικό χάρτη υλοποίησης της Λευκής Βίβλου για την Άμυνα, επιδιώκοντας να συγκεκριμενοποιήσει τα βήματα για την επίτευξη της πολυπόθητης ετοιμότητας της Ένωσης έως το 2030. Προς την κατεύθυνση αυτή, παρουσιάζει τα «ευρωπαϊκά εμβληματικά έργα ετοιμότητας» (ERF). Τέσσερα τέτοια έργα παρουσιάζονται προς το παρόν: (α) το Παρατηρητήριο για την Ανατολική Πτέρυγα, (β) η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Άμυνας κατά drones, (γ) η Ευρωπαϊκή Εναέρια Ασπίδα, και (δ) η Ευρωπαϊκή Διαστημική Ασπίδα. Ως προς την προστιθέμενη αξία που προσφέρουν τα έργα αυτά στην Ελλάδα, τρία σημεία χρήζουν ιδιαίτερης αναφοράς.

Πρώτον, η Αθήνα διαχρονικά τάσσεται υπέρ της αμυντικής συνεργασίας στην Ε.Ε., οπότε τα σχέδια αυτά κινούνται προς την επιθυμητή κατεύθυνση. Επί παραδείγματι, η πρωτοβουλία κατά των drones και η ευρωπαϊκή εναέρια ασπίδα διαμορφώνουν έναν de facto ευρωπαϊκό εναέριο χώρο, παρέχοντας προς όλους τους Ευρωπαίους εταίρους ζωντανή ενημέρωση για (δυνάμει) απειλές.

Δεύτερον, η συνολική προσέγγιση 360 μοιρών που υιοθετεί το κείμενο της Επιτροπής συμβαδίζει πλήρως με τις ελληνικές θέσεις και προτεραιότητες. Το έγγραφο τονίζει ότι πρόκειται για «φύσει πανευρωπαϊκό» εγχείρημα, καλύπτοντας όλα τα γεωγραφικά μήκη και πλάτη της Ε.Ε. Παράλληλα αναφέρεται ρητά ότι η χρήση θα είναι διττή, καθώς θα συνδράμει και σε άλλες κατηγορίες απειλών, όπως είναι, μεταξύ άλλων, η προστασία των συνόρων, η εργαλειοποίηση των μεταναστευτικών ροών και η προστασία κρίσιμων υποδομών, απειλές που απασχολούν εν γένει την ελληνική πλευρά.

Τρίτον, η διασύνδεση των αμυντικών πρωτοβουλιών με την ανταγωνιστικότητα και την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού κρίνεται εξόχως σημαντική και απόλυτα συμβατή με τις προτεραιότητες της Αθήνας. Βέβαια δεν απουσιάζουν ορισμένα ακανθώδη ζητήματα, το σημαντικότερο εκ των οποίων είναι η έλλειψη νέων

χρηματοδοτικών εργαλείων για τη στήριξη των εν λόγω έργων. Για την πρωτοβουλία κατά των drones μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα υπάρχοντα εργαλεία, συμπεριλαμβανομένου του SAFE. Ωστόσο, για τα πιο μεγαλεπήβολα έργα (π.χ. εναέρια ασπίδα και διαστημική ασπίδα), η κατάσταση είναι πιο θολή. Μολονότι οι προτάσεις της Επιτροπής για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο, που θα ισχύσει από το 2028, είναι αρκετά φιλόδοξες, το ακριβές εύρος και το ύψος των προς αξιοποίηση κονδυλίων θα αποσαφηνιστούν στο τέλος των σχετικών διαπραγματεύσεων επί ελληνικής Προεδρίας του Συμβουλίου.

Αν και η ΕΤΕπ αναμένεται να ενισχύσει περαιτέρω την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία, η μαζική κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων παραμένει ζητούμενο. Τις ανησυχίες αυτές έχουν εκφράσει αρκετά κράτη-μέλη, όπως είναι η Λετονία, η Λιθουανία, η Σουηδία και η Φινλανδία, καλώντας την Επιτροπή να εντοπίσει κατάλληλες επιπρόσθετες πηγές χρηματοδότησης. Την ίδια στιγμή, το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Αμυντικής Βιομηχανίας (EDIP), που προτάθηκε ήδη από τον Μάρτιο του 2024 και θα μπορούσε να δώσει μια ώθηση στην άμεση υλοποίηση σχετικών αμυντικών έργων, δεν έχει ακόμη υιοθετηθεί. Αν και μόλις ανακοινώθηκε μια κατ' αρχήν συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επί του θέματος, η ολοκλήρωσή της απαιτεί περαιτέρω χρόνο και ζυμώσεις. Από τα παραπάνω προκύπτει ξεκάθαρα ότι τα χρονοδιαγράμματα αποτελούν χρήσιμη και αναγκαία, αλλά όχι επαρκή προϋπόθεση για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής άμυνας και ασφάλειας. Άλλωστε, το μεγάλο ζητούμενο, όπως είχε δηλώσει στο παρελθόν ο αρμόδιος Ευρωπαίος επίτροπος για την Άμυνα και το Διάστημα Αντριους Κουμπιλίους, είναι «η υλοποίηση, υλοποίηση, υλοποίηση» όλων των πρωτοβουλιών.

* Η κ. **Ελένα Λαζάρου** είναι γενική διευθύντρια του **ΕΛΙΑΜΕΠ**, ο κ. Σπύρος Μπλαβούκος είναι καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και επικεφαλής του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Αριών Κοντέλλη, **ΕΛΙΑΜΕΠ**, και ο κ. Πάνος Πολίτης Λάμπρου είναι ερευνητής του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Αριών Κοντέλλη, **ΕΛΙΑΜΕΠ**.